

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Nikol Jasenská: Otevření hranic v roce 1989 a první cesty do zahraničí v pamětnické reflexi obyvatel ze Zlínska, Praha FHS UK 2024, 63 stran vč. příloh

Otevření hranic západním směrem představuje jednu ze zásadních změn polistopadového vývoje v Československu. Rané cestovatelské zkušenosti československých občanů se západními zeměmi získávané na přelomu 80. a 90. let představují stále vhodný badatelský terén. Téma práce a vytčené cíle považuji ve vztahu k typu studentské práce za vhodně zvolené.

Bakalářská práce je zpracována metodou orální historie. Ve vztahu ke zkoumanému tématu se využití této metody přímo nabízí. Autorka prokázala dobré teoretické znalosti této metody. Lépe, nastudováním dobového kontextu, se mohla na rozhovory připravit. Rozsáhlý popis orální historie je spíše nadbytečný a bylo možné jej nahradit odkazem na dostupnou literaturu. Škodou však je, že se autorka zcela na orální historii spolehla a svůj výzkum nedoplnila psanými prameny. Dobový tisk je pro sledované období zastoupen jen nečetnými odkazy na dva regionální tituly. Rozhovory získané poznatky by tak bylo možné lépe zasadit do souvislostí.

Za nedostatek práce považuji příliš široké uchopení tématu. Je to patrné již z popisu historického kontextu, kde autorka začíná v meziválečném období. Větší koncentrace na období bezprostředně předcházející by bylo ve vztahu k názvu práce účelnější. Cíle formulované v úvodu (s. 2) jsou splněny jen částečně. Při slibované analýze a interpretaci rozhovorů se autorka příliš nedrží vytýčeného tématu a zachycuje zážitky narátorů z cest od poloviny 70. let. Ačkoli autorka uvádí, že narátoři si na dobu vzpomínali perfektně a vybavovali si i detaily (s. 32), tak na přesnější informace je skoupá. Nedožíváme se, zda první výjezdy proběhly ještě v roce 1989, z jakého důvodu využívali ke svým cestám cestovní kanceláře, jaké měli zkušenosti z překročení hranic, jak se potýkaly s finančními limity apod. K těmto otázkám by se případně mohla autorka vyjádřit v rámci obhajoby. Nedostatečné předporozumění tématu dokládá podkapitola věnovaná finančním prostředkům (s. 47–48). Autorka zde vůbec nezmiňuje zásadní otázku nekonvertibility československé koruny a nastavených limitů pro výměnu zahraniční měny. Závěr práce bohužel nepřináší odpovědi na cíle a otázky vytčené v úvodu.

Kvalitu bakalářské práce snižují také různé nepřesnosti, které pravděpodobně svědčí o chvatu při jejím zpracování. K začlenění Československa do východního bloku nedošlo po první světové válce, ale po druhé (s. 4). Čedok nepředstavuje první cestovní kancelář (s. 5) ani

ve světovém ani v českém měřítku. Zkratka československé koruny byla Kčs a nikoli Kč (s. 41, 42). Po formální stránce je bakalářská práce dobře zvládnuta. Autorka prokazuje znalost práce se zdroji a dobře na ně odkazuje. Příliš často však, podle mého názoru, pracuje s popularizačními elektronickými zdroji.

Na závěr mohu konstatovat, že autorka prokázala schopnost formulovat souvislý odborný text, kterým dílčím způsobem přispívá k poznání zkoumanému tématu. I přes řadu nepřesností a nedostatků podle mého názoru bakalářská práce splňuje nároky kladené na tento typ studentských prací. Z tohoto důvodu ji doporučuji k obhajobě a spíše se přikláním k hodnocení d o b ř e.

V Praze 8. února 2024

Doc. PhDr. et JUDr. Jan Štemberk, Ph.D.